

ÅRSSKRIFT 2023

Jordløse-Trunderup lokalhistoriske arkiv

Arkivets årsplan 2023/2024

Ønsker du en påmindelse før hvert arrangement så tilmeld dig vores mailservice på jtarkiv@gmail.com eller Jordløse Nyhedsbrev på jnb@nogs.dk.

Onsdag den 6. september kl. 18.30

Gåtur i Skånemosen

Vi mødes for enden af Banevej i Hastrup, hvor vi også kan parkere. Turen guides af Vagn Pedersen, næstformand i Hastrup folkemindesamling. Den medbragte kaffe nydes i madpakkehuset tæt på parkeringspladsen.

Lørdag den 11.11 kl. 10.00-14.00

Arkivernes dag

Åbent hus.
Med udstilling eller anden aktivitet
Der serveres kaffe og kage.

Tirsdag den 12. marts 2024

Generalforsamling

Kl. 19.00 i musiksalen i Landsbyens Hus efterfulgt af film, foredrag eller lignende.
Vi serverer kaffe og kage.

INDHOLD

BERETNING

Ulla Nyborg..... side 3

BREMERHOLMSGYDEN 9

Ole Jochumsen.....side 6

JORDLØSES MATADOR OG

DET HØJE HUS

Svend Lehmann (1928-2018)/
Preben Danielsen ..... side 9

DAMSBO

Anna Larsen (1905-1992) ..... side 16

LIZZI RITA SKOU

– ET KVINDEPORTRÆT

Rikke Schultz ..... side 18

THORLEIF LINDTOFT HANSEN

Birthe Grubbe ..... side 21

AMERIKA TUR-RETUR

Ulla Nyborg..... side 35

GRUNDSPEKULATION

Bent Olsen (1929-2008)..... side 40

ARKIVETS

AKTIVITETSKALENDER ..... side 44

FORMANDENS BERETNING 2022

FORENINGSSARBEJDET

Efter 19 år på posten besluttede Ida at takke af som formand. Heldigvis fortsætter hun i foreningen og arkivet.

Det blev undertegnede, der overtog posten som formand, og Bente Bøge overtog kassererjobbet.

Sekretærtjansen varetages omhyggeligt af Preben Danielsen.

Udover disse poster hjælper vi hinanden med at sælge medlemskort, rengøring af arkivet og afholdelse af arrangementer.

Udover generalforsamling havde vi 3 arrangementer i 2022. I maj var der gåtur omkring Østrupgård. Undertegnede

måtte melde fra p.g.a. sygdom, og da det stod ned i stænger, mødte meget få op. Men de der deltog, havde en god tur, der blev afsluttet med kaffe i bålhytten ved Trente Mølle.

I september havde vi en aften med Maria Grønlykke, der kom og læste op af sine bøger. En vellykket aften med ca. 50 deltagere.

Som sædvanlig havde vi åbent hus på Arkivernes Dag den sidste lørdag i november.

ARKIVARBEJDET

Hvert år indsender vi data – den såkaldte kulturstatistik – til SLA. Vores

Til højre:
Fra en aften med
Maria Grønlykke.

indberetning for 2021 og 2022 ses nedenfor. Kulturstatistikken bliver bl.a. brugt til at dokumentere Lokalarkivernes berettigelse.

Timerne i arkivet bliver bl.a. brugt til at skrive artikler til Avisen og Årsskriftet samt Indsamling af fotos, arkivalier og avisudklip. Ovennævnte områder er vi godt med. Når det drejer sig om registrering i Arkibas kniber det mere. Vi har stadig en pukkel af arbejde, der venter. Det er mit håb, at det lykkes at få en eller to medarbejder mere, så de ting, der har hobet sig op, kan blive registreret, så interesserede kan få glæde af det.

SOGNEARKIVET

Nogle gange kan man så blive glædelig overrasket, når man tager fat i noget

af det, der mangler at blive registreret. Mellem protokoller fra Damsbo fandt jeg den gamle registrering over sognearkivet. Sognearkivet dækker arkivalier fra offentlige myndigheder fra 1842-1966.

Arkivet blev ordnet i 1946 og ført ajour indtil kommunesammenlægningen med Haarby. Herefter levede det en kummerlig tilværelse i kælderen på Haarby Rådhus.

Ved den sidste kommunesammenlægning i 2007, blev det flyttet til Brahesholmskolen, hvor vi havde lejlighed til at se det i forbindelse med et arkivrådsmøde. Det var et sørgeligt syn – alle de gamle arkivalier fra Haarby kommune lå i nogle stakke uden indpakning og registrering.

Kulturstatistik 2021 & 2022											
	Antal åbningstimer	Samlingernes størrelse i hyldemeter	Årets tilvækst af arkivalier i meter	Antal billeder	Antal besøgende på arkivet	Antal besøgende til arrangementer	Antal besøgende på arkivets hjemmeside	Antal sidevisninger på Arkiv.dk	Antal skriftlige henvendelse	Antal telefoniske henvendelser	Frivillige medarbejders arbejdstimer for hele året
2021	120	61	1,0	6.800	20	100	9.500	75.449	200	30	1.700
2022	106	62	0,1	7.260	10	100	9.200	98.905	217	25	1.480

Til højre:
Hygge i bålhytten
efter en våd tur.

Efter et nyt besøg på Brahesholmskolen og med den fundne registrering i hånden, lykkedes det at finde ud af, hvad der var fra Jordløse, og Ida og undertegnede brugte et par måneder på at gennemgå materialet. Heldigvis var det meste intakt. Også protokollerne fra de første sogneråd fra 1842.

Nu har Assens kommune ansat en Stadsarkivar, som fremover skal stå for arkivet på Brahesholmskolen, så måske bliver det nu registreret.

Man kan bestille materialer til genemsyn, og så er det jo en fordel at vide, hvad der findes.

Udover arkivet på Brahesholmskolen skal stadsarkivaren bistå museerne og de lokalhistoriske arkiverne i Assens kommune

SLA

Vi er medlem af SLA og SLA Fyn. Det er SLA der ejer Arkibas, de afholder kurser i både Arkibas og arkivarbejdet, og de informerer om nye regler og love. Vi var et par stykker, der var med på SLA Fyns sommerudflugt, men ellers har vi ikke haft deltagere i deres kurser og andre arrangementer i årets løb.

På grund af persondataloven og EU-regler har der været megen debat om, hvad vi må i de lokalhistoriske arkiver. SLA arbejder løbende med at forbedre arkivernes muligheder og med information om lovgivning o.s.v Det betyder at der er nogle regler, der er blevet afgrænsede og lidt mere forståelige end hidtil.

ARKIVRÅDET

Vi er medlem af Arkivrådet for Assens kommune. Her har der været afholdt et par møder, og undertegnede har afløst Ida i Arkivrådets forretningsudvalg.

Det er arkivrådet der har kontakten til Assens kommune og rådet fordeler det beløb, der er til rådighed for kommunens lokalarkiver.

ULLA NYBORG

BREMERHOLMSGYDEN 9

I 1975 flyttede vi, Mary og Ole Jochumsen samt vores 3 børn, Mark, Maria og Maureen fra Faaborg til Jordløse. Vi havde nogle år tidligere købt ejendommen "Lille Bøgebjerg", Bremerholmsgyden 9, Jordløse af Peter Julius Jørgensen.

Vi byggede nyt stuehus, garage og lade. Mens vores hus blev bygget færdigt, boede vi hos vores nye naboer, Ragnhild og Jørgen Pedersen på "Egholm".

Til ejendommen hørte ca. 18 tdl. jord. Med et senere tilkøb ca. 26 tdl. Jorden

*Til venstre:
Den gamle ejendom,
der blev nedrevet i
1975.
Bremerholmsgyden
går gennem ejen-
dommen, således at
stuehuset ligger syd
for og udbygninger
nord for vejen.*

*Herover:
Den nye ejendom
blev også opført
på begge sider af
Bremerholmsgyden.
Stuehuset blev dog
trukket væk fra
vejen.
Foto: Ariel/Dansk
luftfoto 1990.*

blev tilplantet med grantræer, som står der endnu, mest Nobilis, som bliver klippet til pyntegrønt.

Jeg arbejdede som kiropraktor i Faaborg i 53 år, og Mary var kliniksekretær.

Vores børn gik i Jordløse skole, derefter i Haarby skole og friskolen i Faaborg. De blev alle 3 studenter fra Faaborg Gymnasium.

Maureen arbejder med firmalogistik, Maria med IT support og udvikling og Mark sælger danish design møbler og renoverer ejendomme. De er alle gift og har hver 2 børn.

Som små hentede Maria og Maureen mælk fra vores naboer, Inge og Ejnar Bendtsen på "Bøgebjerg". Lækker og frisk, fløderig mælk.

I mange år blev der afholdt ringridning i Bremerholmssyden med lokale og udenbys ryttere.

Efter ringridningen var der fællespisning med musik og dans i vores lade, som var udsmykket med syrener. Altid med god stemning og højt humør.

På "Lillegården" hos vores naboer, Ketty og Viggo samt Vivian og Holger Rasmussen, blev der hvert år holdt stor Sct. Hans fest med bål og fællesspisning: en forkogt, heldags grillstegt meget stor gris samt salater og meget andet.

Læge Erik Holm Hansen stod for udskæring af grisen. Nogle stykker måtte dog eftersteges på grillen.

Viggo og hans gårdmusikanter underholdt og der var lystig sang. Der var mange deltagere fra omegnen, samt venner og bekendte.

Det var en rigtig god tradition, som vi alle så frem til hvert år.

Vores børn og børnebørn bor nu i Skive, Holte i Rudersdal kommune og i Cannes, Frankrig.

Jeg flyttede fra vores hjem i 2009 efter min hustrus død.

Vore ejendom ejes nu af Den Sociale Udviklingsfond. Der er bygget et antal små

huse i skovene for hjemvendte krigsveteraner med psykiske problemer. De har blandt andet brug for rolige omgivelser.

På "Bøgebjerg" bor nu Lene og Peder Nielsen. På "Egholm" bor Gitte og Børge Pedersen, og på "Lillegården" bor Kirsten og Hans Erik Jørgensen.

Alle, både forhåndværende og nuværende naboer, vil vi huske for godt naboskab.

OLE HØJGAARD JOCHUMSEN
Odense, den 9. januar 2023

*Herover:
Mary og Ole
Jochumsen.
Ca. 1980.*

JORDLØSES MATADOR OG DET HØJE HUS PÅ LANDEVEJEN 17

Nedenstående indslag om Lars Skov er forfattet af snedkermester Svend Lehmann, som desværre døde i 2018. Inden hans død overgav han mig en kopi af artiklen efter en samtale om, hvorfor der i Jordløse fandtes et "højhus" på Landevejen 17.

Jeg videregav den til lokalhistorisk arkiv, idet den giver en historisk beretning om den omfattende trævareproduktion, som udviklede sig i Jordløse, og hvad den betød for de mange små jordbrugere, husmændene.

Svend beskriver, hvordan denne fik både samfundsmæssige og politiske konsekvenser i sognet. Langt op i det 20. århundrede forblev forarbejdning af træ et vigtigt erhverv i Jordløse. Beretningen fortjener at få et større lokal kendskab.

Hvis man har kendt Svend kan man med lethed gennem teksten genkalde hans fortælleglæde, humor og fremførelsesform. Han var en vidende og underholdende fortæller.

PREBEN DANIELSEN

Arkiv optegnelser om Lars Rasmussen – senere Lars Skov

Søn af Rasmus Rasmussen og Karen Hansdatter, indsidere på Ellehavegård (Enghavevej 13), senere Duehuset (Enghavevej 14) – begge Jordløse.

I 1859 køber Lars et husmandssted i Søbo Løkker 16 og hans forældre flytter med og bor hos ham til deres død. Han deltog som menig i krigen 1864.

I 1875 bygger han et hus på Landevejen 15 i Jordløse, og i 1910 bygger han et grundmuret hus med 2 etager, høj kælder og tagetage på Landevejen 17 (det "høje hus" i Jordløse). Lars Skov dør i 1916.

OM LARS SKOV

Det hele begyndte nede i Søbo Løkker i slutningen af forrige århundrede.

Lars Skov, som var født i 1839, drev en af de små ejendomme med et mindre jordtilliggende. Ejendommen var hverken til at leve eller dø af, så Lars Skov søgte efter andre udveje. Det var selvfølgelig ikke ham, der fandt på at skære træet, det er en gammel kunst, som har været dyrket i huggehuse landet over. Snilde bønderkarle og fingernemme

husmænd har snittet træet siden Arilds tid. Men Lars Skov lavede skeer, og når der var samlet en passende mængde, læssede han dem på sin vogn og kørte ud i landet for at sælge varerne.

Det må have været på de lange ture med hestevognen, at han fik sin idé.

Det viste sig nemlig, at skeerne kunne sælges i langt større mængde, end Lars selv kunne nå at lave. Der måtte derfor være en forretning i at sætte salget i system, så varemængden og markedet kom på højde med hinanden. Lars Skov begyndte derfor nu at opkøbe træet hos sine fæller i Søby Løkker og andre steder.

I 1800-tallets sidste årtier var befolkningstallet på landet stærkt stigende, på en måde kan man tale om overbefolkning, især blandt husmændene var ledig arbejdskraft.

Lars Skovs initiativ førte til, at hele egnen omkring Jordløse blev jævnt besat med hjemmearbejdende skemænd og trædrejere. Det var ikke særligt vanskeligt at få indrettet et primitivt værksted i laden, og det gav den dejlig følelse af uafhængighed, når der kunne siges nej til de spredte tilbud om løst arbejde på gårdene.

Råmaterialet kunne købes billigt i skovene, og metoderne lærte man af

Spørgsmål	
1) Hvornår er De født?	Lars Skov
2) Hvornår og hvor er De født?	4 ^{te} Marts 1834
3) Hvornår har De boet i Ribe?	1864
4) Hvornår blev De indført i Ribe?	4 ^{te} Infanteriregiment
5) Hvornår kom De til Ribe?	2 ^{de} Kompagni
6) Hvornår blev De indført i Ribe?	242
7) Hvornår og hvor er De indført i Ribe?	fra 8 ^{de} September 1863 til 2. Oktober 1864
8) Er De indført i Ribe?	Nei
9) Er De indført i Ribe?	Nei
10) Er De indført i Ribe?	Nei
11) Er De indført i Ribe?	Nei
12) Er De indført i Ribe?	Nei
13) Er De indført i Ribe?	Nei
14) Er De indført i Ribe?	Nei
15) Er De indført i Ribe?	Nei
16) Er De indført i Ribe?	Nei
17) Er De indført i Ribe?	Nei
18) Er De indført i Ribe?	Nei
19) Er De indført i Ribe?	Nei
20) Er De indført i Ribe?	Nei
21) Er De indført i Ribe?	Nei
22) Er De indført i Ribe?	Nei
23) Er De indført i Ribe?	Nei
24) Er De indført i Ribe?	Nei
25) Er De indført i Ribe?	Nei
26) Er De indført i Ribe?	Nei
27) Er De indført i Ribe?	Nei
28) Er De indført i Ribe?	Nei
29) Er De indført i Ribe?	Nei
30) Er De indført i Ribe?	Nei
31) Er De indført i Ribe?	Nei
32) Er De indført i Ribe?	Nei
33) Er De indført i Ribe?	Nei
34) Er De indført i Ribe?	Nei
35) Er De indført i Ribe?	Nei
36) Er De indført i Ribe?	Nei
37) Er De indført i Ribe?	Nei
38) Er De indført i Ribe?	Nei
39) Er De indført i Ribe?	Nei
40) Er De indført i Ribe?	Nei
41) Er De indført i Ribe?	Nei
42) Er De indført i Ribe?	Nei
43) Er De indført i Ribe?	Nei
44) Er De indført i Ribe?	Nei
45) Er De indført i Ribe?	Nei
46) Er De indført i Ribe?	Nei
47) Er De indført i Ribe?	Nei
48) Er De indført i Ribe?	Nei
49) Er De indført i Ribe?	Nei
50) Er De indført i Ribe?	Nei
51) Er De indført i Ribe?	Nei
52) Er De indført i Ribe?	Nei
53) Er De indført i Ribe?	Nei
54) Er De indført i Ribe?	Nei
55) Er De indført i Ribe?	Nei
56) Er De indført i Ribe?	Nei
57) Er De indført i Ribe?	Nei
58) Er De indført i Ribe?	Nei
59) Er De indført i Ribe?	Nei
60) Er De indført i Ribe?	Nei
61) Er De indført i Ribe?	Nei
62) Er De indført i Ribe?	Nei
63) Er De indført i Ribe?	Nei
64) Er De indført i Ribe?	Nei
65) Er De indført i Ribe?	Nei
66) Er De indført i Ribe?	Nei
67) Er De indført i Ribe?	Nei
68) Er De indført i Ribe?	Nei
69) Er De indført i Ribe?	Nei
70) Er De indført i Ribe?	Nei
71) Er De indført i Ribe?	Nei
72) Er De indført i Ribe?	Nei
73) Er De indført i Ribe?	Nei
74) Er De indført i Ribe?	Nei
75) Er De indført i Ribe?	Nei
76) Er De indført i Ribe?	Nei
77) Er De indført i Ribe?	Nei
78) Er De indført i Ribe?	Nei
79) Er De indført i Ribe?	Nei
80) Er De indført i Ribe?	Nei
81) Er De indført i Ribe?	Nei
82) Er De indført i Ribe?	Nei
83) Er De indført i Ribe?	Nei
84) Er De indført i Ribe?	Nei
85) Er De indført i Ribe?	Nei
86) Er De indført i Ribe?	Nei
87) Er De indført i Ribe?	Nei
88) Er De indført i Ribe?	Nei
89) Er De indført i Ribe?	Nei
90) Er De indført i Ribe?	Nei
91) Er De indført i Ribe?	Nei
92) Er De indført i Ribe?	Nei
93) Er De indført i Ribe?	Nei
94) Er De indført i Ribe?	Nei
95) Er De indført i Ribe?	Nei
96) Er De indført i Ribe?	Nei
97) Er De indført i Ribe?	Nei
98) Er De indført i Ribe?	Nei
99) Er De indført i Ribe?	Nei
100) Er De indført i Ribe?	Nei

Herover: Lars Skovs ansøgning om fortjenstmedalje for deltagelse i krigen 1864.

Herover: Omvandrende træhandler. Postkort fra 1910'erne.

hinanden. Lars Skov var god til at finde ud af, hvad den enkelte nu var bedst til. Det hele kunne sælges. Turene med hestevognen slog slet ikke til, men et netværk af dørsælgere, der gik med kurven over armen eller en sæk på ryggen, sørgede for afsætningen.

Lars Skov flyttede til Jordløse og indrettede et lager på loftet i sit nybyggede hus. Fortjenesten ved salget havde vist sig en tilbøjelighed til at være større end lønnen for at lave varen. Ja – måske var dette forhold den egentlige drivkraft bag idéen.

Næringsfrihedens indførelse kom langsomt og gradvist, men var dog så fremskreden, at den ikke lagde Lars Skov hindringer i vejen. Der var en bestemmelse i loven om, at en-grossalg på landet gerne måtte finde sted, når bare det skete "fra loft". Hvis de ville have det sådan, så byggede Lars Skov da et nyt og større i Jordløse, men med tre etager, nu var der loftsplads.

Noget upraktisk og sært af udseende blev huset, næsten et slags monument over en driftig mand og hans idé.

Forretningen voksede og Lars Skov blev velhavende, så velbeslået at han lånte penge ud. Da skomageren og snedkeren i 1894 bygger huse låner Lars Skov dem 1000 kr. hver. Det var næsten hele byggesummen.

Udlånsvirksomheden var ved at give den gode Lars Skov storheds fornemmelser, så han kunne finde på at gå hen ad gaden, slå ud med hånden og sige: "Det meste er jo mit". Udsagnet har nok medvirket til, at såvel skomageren som

snedkeren lagde ekstra kræfter i tilbagebetalingen, gerne før udløbstid.

Men handelstalent det havde han. Når en beskeden leverandør kom med en pose skeer på nakken, hældte Lars Skov indholdet ud på gulvet og roste skeerne. "Men havde vi nu bare fået talt om det her inden du gik i gang, for netop den slags skeer har jeg så rigeligt med". Lars pegede på de fyldte hylder på lageret.

Vores mand kunne nok se, at det var nødvendigt at slå af på prisen for overhovedet at komme af med skeerne. Det var først når han kom hjem til konen, det gik for ham, at han var blevet narret.

Lars Skovs velstand kunne godt udløse nogen misundelse, men Lars Skov regnede ud, at hvis penge blev ligeligt fordelt mellem alle i landet, ville der kun være 18 øre til hver. "Og de 18 øre må de såmænd gerne komme og hente hos mig – bare det ikke bliver på en og samme dag".

Den stadige strøm af pakker fra lageret i Jordløse og ud til de mange sælgere gik gennem postvæsenet, altid på efterkrav. Det betød kontant betaling og forbavsende få returpakker. Før banens anlæggelse i 1906 var det derfor naturligt, at byens brevsamlingssted lå hos Lars Skov, de fleste af brevene var jo alligevel til ham.

Lars Skov og hans kone, Gertrud, var barnløse, men han fik det meget således, at en af hans trofaste medhjælpere kunne overtage forretningen efter ham. Virksomheden levede faktisk til engang i 1970-erne.

Inden sin død nåede han at anbringe de fleste af sine penge i aktier i Sydfyns Diskontobank i Faaborg. Men han nåede ikke at opleve bankdirektør Brorsen blive fængslet for svindel med bankens midler. Da arvingerne sad med de værdløse aktier, måtte de sande, at pengene kom og gik med Lars Skov.

EFTERSKRIFT.

Sporløst var Lars Skovs energiske indsats dog ikke gået hen over byen, der var nogle følgevirkninger, som vel er svære

*Herover:
Søbo Løkker 16. Ca.
1988. Lars Skovs
første ejendom.*

*Til højre:
"Det høje hus".
Landevejen 17.
1950'erne.*

at kortlægge, men alligevel reelle nok. Tiden, hvori alt dette foregik, var præget af store forandringer i tilværelsen. Gamle dages naturaløkonomi var i færd med at blive afløst af en moderne pengeøkonomi. Overgangen kom givetvis ikke fra dag til dag, men selvforsyningsgraden var faldende i hele Lars Skovs virketid. Det hører med til hans absolutte fortjeneste, at han så mulighederne i omvæltninger og omsatte dem i praktisk gøremål, der gav arbejde og indtjening til en overset gruppe i landsbyen.

Bondefrigørelsen og selv ejet havde

sat gang i en økonomisk forbedring af vilkårene på landet, men mest blandt gårdmændene. Husmændene, de små jordbrugere, blev klemte. Deres afhængighed af beskæftigelsesmulighederne på gårdene gjorde dem ufri og holdt deres indtægter nede. Ikke så sært de med begærlighed greb efter ethvert tilbud om arbejde. Nu kom der penge til huse, ikke mange men nok til tilværelsen lysnede. Husmændene blev selvhjulpne og deres selvværd voksede.

Det øgede selvværd omsattes i en frodig vækst af allehånde lokale kasser og

*Til venstre:
Den sidste skemand
i Jordløse Marinus
Pedersen i gang med
en grydeske.
Ca. 1980*

foreninger, som skulle løse de sociale og økonomiske problemer i lokalsamfundet. I flæng kan nævnes: hjælpe-kassen, en privat baseret forløber for sygekassen; indkøbsforeninger som udviklede sig til en egentlig brugsforening; forsikringskasser mod tab i besætningen såsom grisekasse, kvægkasse eller hestekasse.

Næsten alle risikoområder blev dækket af solidariske kasser og husmændene var med i det hele, ja – adskillige foreninger var udelukkende forbeholdt dem selv, f.eks. ”Kvægkassen for mindre Landbrugere i Jordløse Sogn” Man

fandt ud af, at egennytten varetoges bedst i fællesskab.

Alt dette som er en lang historie med mange detaljer er selvsagt ikke Lars Skovs fortjeneste, men hans virksomhed er et led i hele processen.

Et særligt forhold gør sig imidlertid gældende i administrationen af disse fællesskasser. De sparsomme midler der var rådighed rundt omkring i de små hjem, medførte en yderst nidkær holdning når der skulle træffes afgørelse i kassernes bestyrelser. Kontingentet skulle være be-

talt, nøjagtighed udvises i skadeopgørelsen, ingen fik lov at lurepasse.

Et eksempel herpå kan findes i ovennævnte kvægforenings protokol:

En mand melder til kassen, at hans ene ko er død, og at han vil have forsikringssummen udbetalt. Bestyrelsen behandler sagen, og dens lokalkendskab ved, at manden havde to køer, men har kun betalt præmie for én. Adspurgt bekræfter manden, at det forholder sig således, men den ko som døde er den, som er forsikret, den anden holdt han på egen risiko.

Det ligner jo et forsøg på forsikrings-svig, men bestyrelsen afgør sagen således: da manden kun havde halvdelen af sin besætning forsikret, vil der kun være halvdelen af erstatningen at udbetale. Man kommer til at tænke på Kong Salomon, og læg mærke til at afgørelsen medfører ikke større tab af ansigt for vores mand, end han kan færdes frit i byen derefter.

Der er ikke tvivl om, at de mange bestyrelsesposter var en grundig skoling i anvendt folkestyre. Rent statistisk opgjort må næsten enhver husstand have leveret medlemmer til en eller flere bestyrelser. Hvilket igen gav gode rekrutteringsmuligheder når der skulle laves lister til sognerådvalgene.

Måske kan der træffes en linje fra Lars Skovs en-grosvirksomhed frem til den stærke stilling, som Det radikale Venstre havde i Jordløse i 1900-tallets første halvdel. De radikale var husmændenes parti, og gårdmændene var deres modstandere. Ved sammenhold omkring de radikale lister ved sognerådvalgene, kunne husmænd og småhåndværkere levere et modspil, som i snesevis af år anbragte venstremændene i en beskeden rolle.

Magten i sognerådene blev blandt andet brugt til at fastholde en effektiv jordbeskatning som en væsentlig kommunal indtægtskilde. Men den nidkære vagtsomhed overfor enhver udgiftspost var stadig til stede, men det var trofastheden overfor udgangspunktet også.

SVEND LEHMANN

*Til højre:
Artiklens forfatter
Svend Lehmann.
1993.*

*Foto udlånt af
Haarby lokal-
historiske Arkiv.*

DAMSBO

Uddrag af fortælling af Anna Larsen (1905-1992), skrevet inden hendes død i 1992

Lidt om Damsbo Hovedgård, som jeg har fået det fortalt, og som jeg selv husker det.

Damsbo har hørt under grevskabet på Hvedholm. Indtil foråret 1914 drev greven (Henrik Bille-Brahe-Selby) gården under bestyrer Petersen, men så blev den forpagtet ud til den unge Otto Gram-Hanssen og hustru Minna. De fik to børn, Ove og Else, og alt tegnede lyst for fremtiden.

Den 24. september 1930 blev der (atter) en sorgens dag på Damsbo, idet at forpagterens lille datter Else, som så ofte før var kørt over i den nærliggende grusgrav for at hente grus. Hun havde et par små heste med en tilhørende vogn, hun var også en dygtig rytter.

Men så kom hestene løbende hjem, der mentes at de var blevet skræmte af lokomobilets fløjten til middag, og Else

blev fundet død i grusgraven. Vognen var antagelig kørt over hende, ingen havde jo set det. Hun var 11 år. Else blev begravet den 29. september på Jordløse Kirkegård.

I 1931 døde den daværende ejer af Damsbo baron (Preben Charles) Bille-Brahe-Selby, bosat i Kolding og gården blev overtaget af Preben Skou, der så begyndte en større modernisering, der var ikke engang indlagt el.

I efteråret 1935 rejste Gram Hanssen til Sjælland, hvor han havde købt en gård.

Den 9. november 1935 blev Preben Skou gift med Lizzi Trane fra København, de fik to piger.

Det begyndte også lyst og lykkeligt og de var meget unge, men de var alligevel af den gamle skole.

På gården var der nemlig en ældre staldkarl, der ikke kunne blive ved med at arbejde. Han fik lov at blive der og fik sit ophold frit, men kun 1 måned efter

Anna Larsen (1905-1992). Foto fra 1985.

Modstående side: Såmaskine med hesteforspand. To heste og tre personer. På såmaskinen Ove Gram-Hanssen, i midten underforvalter Chr. Christensen og til højre husmand Hans Peter Larsen (Annas Far). 1935.

døde han, men det siger jo lidt om deres sindelag.

Den 6. marts 1954 døde den afholdte godsejer efter lang tids sygdom, og blev begravet 3 dage før sin 42 års fødselsdag.

Der var ikke mange hjem i sognet uden at det føltes, som at der var sorg, for han var aldrig bange for at hjælpe, hvis der var nogen, der manglede noget under krigen, også modstandshjælpen gik ikke forgæves.

LIZZI RITA SKOU (1913-1983)

I Faaborg Avis var der d. 30. november 1957 en artikel: Herregården "Damsbo" fejrer i år 300 års jubilæum. I den anledning besøger avisen Damsbo og taler med Lizzi Skou.

I artiklen hedder det:

EN VANSKELIG SITUATION

Ved godsejer Skous alt for tidlige død stod fru Lizzi Skou alene tilbage med to små døtre og skulle tage stilling til godsets fremtid.

Det var en vanskelig situation, fortæller fru Skou. Jeg var født og opvokset i byen og havde saaledes ingen naturlige forudsætning for at videreføre driften. Jeg havde ganske vist levet på Damsbo en del aar, men min mand havde det princip, at han aldrig diskuterede landbrug med mig.

Det stod mig hurtigt klart, at gården maatte forpagtes ud, men det lykkedes ikke at finde en forpagter, som kunne præstere de fornødne pengemidler. Derfor blev enden paa det hele, at jeg selv maatte overtage driften.

*Herover:
Lizzi, Sussan og
Tutta Skou i Fruens
Badehus.
Ca. 1945.*

*Modstående side:
Brudeparret
Lizzi og Preben
Skou. 1935.*

DAARLIGE PRISER OG STIGENDE SKATTER

Nye traktorer, en ny mejetærsker og en ny svinestald vidner om, at godsejer Preben Skou's moderniseringsbestrebelse er blevet fortsat. For øjeblikket står omfattende dræningsarbejder på programmet. Foreløbigt gælder det 120 tønder land (ud af 630 tønder) – og det vil koste lige så mange kroner gange 1000!

"Så må der alligevel være mange penge i det store landbrug?", spørger journalisten

Ja gid det var så vel, sukker fru Skou, men sandheden er desværre, at det under de nuværende forhold ikke kan

Faktaboks

Rita Lizza Skou, Født Thrane
(1913-1983)

Forældre: Modehandler Knud Oluf
Kristian Thrane og frue, f. Christensen
København.

Gift 1935 med Godsejer Preben Skou.

Børn
1939 Tutta Skou
1943 Sussan Skou

Preben Skou dør i 1954. Bliver begravet fra Jordløse Kirke af pastor Munch-Madsen

Er omkring 1960 kortvarigt gift med Godsejer Lemvig, Tryggevælde
Flytter til Strandbyvej 56 (Jordløse matr. 35a) i 1970

Dør den 18. december 1983 i Vejle, 70 år gammel.
Bliver begravet fra Jordløse Kirkegaard den 21. december 1983.

give andet end underskud. Faldende priser på landbrugsprodukterne, stigende skatter, ekstra åreladning i form af tvangslån og voksende arbejds lønninger. Samtidig er behovet for investeringer i driften måske større end nogen sinde.

EFTERSKRIFT

Fruen fortsatte driften af gården indtil 1960, da blev den forpagtet ud til fabrikant Fenger i Haarby.

I 1968 blev gården forpagtet til Anders Mårtensson.

1970 solgte Fruen gården til Gartner Alfred Petersen, Bellinge. Flytter til Strandbyvej 56 (Jordløse matr. 35a) i 1970 og bor der indtil 1980. Huset bliver totalrenoveret, inden hun flytter derind.

RIKKE SCHULTZ

Øverst til højre:

Lizzi Skou hilser på hunden foran hovedbygningen på Damsbo Gods. 1957

Nederst til højre:

Lizzi og Preben Skous Gravsten på Jordløse Kirkegård. 2019.

EN ARTIKEL I SERIEN "GI'DET VIDERE"

THORLEIF LINDTOFT HANSEN, FØDT I 1952

Mine 2 ældste brødre har mellemnavnet Thorsbæk, fordi min mor var fra Skelbæk ved Fangel. Det fandt min far på. Han fandt så på, at jeg og min søster skulle hedde Lindtoft, fordi det kaldte han gården. Lindtoft er den gård jeg bor på nu, og jeg er 4. generation, så jeg er rimelig fastboende, må man sige.

BARNDOM

Jeg synes selv, vi har haft en rimelig god barndom, selvom det eneste det drejede sig om var arbejde og hjælpe til. Gjorde vi det, var der ikke så mange øretæver i luften. Vi følte så også at vi var værdsat.

Jeg husker, at vi tærskede med tærskeværk i laden. Det var ikke et, der kom på besøg. Det stod inde i laden med presser foran og en slidske op på loftet over stalden, hvor halmen blev presset op. Min mor skulle passe sækkene, hvor kornet kom ud. Far lagde i maskinen, og de andre smed neg til. Jeg skulle så stå oppe på halmloftet og trække halmballerne væk, så presseren kunne presse det frit op. Når der så ikke kunne være

flere, kom min mor op og satte dem op. Da var jeg 5 år. Jeg mente, at det snerrede for meget i mine fingre. Der var kun et bånd om halmballerne.

Det skulle far nok løse. Han tog en gammel roegreb, savede den over på midten, og så satte han en krog i, så den blev længere, så jeg kunne bruge den. Så var der ingen undskyldninger længere. Da mener jeg jo, at jeg havde fundet på en undskyldning, men den holdt så ikke.

Vores farmor havde den bageste stue som aftægt, og hun havde jo egentlig ret til folkepension som 67 årig, men man skulle jo ikke ligge det offentlige til byrde, så hun var 70 år, inden far fik hende overtalt til at få pension. Hun havde simpelthen fravalgt den. Man skulle jo klare sig selv, hvis man kunne, og det kunne hun, da hun var rentier efter at have solgt gården.

Min farfar var død inden jeg blev født i 1952 og jeg har så aldrig mødt ham. Min farmor blev brugt som børnepasser og babysitter. Det er det, jeg kan huske.

*Til venstre:
Nielsine og Hans
Hansen Thor (Thor-
leifs oldeforældre)
sammen med deres
børn.
Bagerst fra venstre:
Laura, Ane Sofie,
Martha, Thora.
Forrest fra venstre:
Bertha, Nielsine,
Hans med Anna
(datter af Kirstine),
Kirstine.
Ca. 1906.*

Der var 20 høns, og det var hendes. Hun skulle sørge økonomisk for husholdningen. De 20 høns kunne lægge æg til, hvad der skulle købes af mel og sukker i Brugsen. Der kom en varebil med det, man havde bestilt i Brugsen, chaufføren tog æggene med retur, og det regnestykke gik ca. i 0. Rugbrød fik vi også fra Brugsen. Alt det andet lavede de jo selv.

Hun stod hele efteråret og kogte hen, og der stod jo glas i kælderen ved siden af hinanden, så det var en lyst. Dørene stod altid åbne, fordi der hele tiden kom risbrænde på for at holde gryden i kog.

Når det så blev vinter, var der ingen brænde tilbage. Det havde hun brugt. Så om vinteren blev der ikke fyret så meget, og vi måtte fryse lidt.

Min far var uddannet gartner så der var masser af grøntsager, hvidkål osv. Når vi endelig kom ind og skulle i seng blev der fyret op, for før var der ikke tid til det.

Komfuret stod i køkkenet og var varmekilden, der blev kogt hen på, og så var der stuen med kakkelovn. I den fine stue med kakkelovn måtte vi ikke komme, for den skulle jo stå og være fin, når der kom gæster. Så blev der fyret op, og det

nød vi, for så var der varmt. Vi kunne godt mærke, at der havde været fyret aftenen før.

Vi havde både grise og køer. Min farfar havde omkring 10 røde køer, og han havde mælketuren til Jordløse Mejeri, og så havde han karl ved siden af – på 17 tdr. land. Og så kunne han bygge ny

*Til højre:
Thorleifs farmor og
farfar:
Martha og Jørgen
Hansen.
Ca. 1945*

lade, ny kostald, og nyt stuehus – og det var betalt.

Stuehuset blev bygget i 1927, så byggede han lade i 1931 og kostald i 1937. Alle mursten til stuehuset er fremstillet af materialer gravet oppe på Højsgaard og støbt på stedet. Onkel Christian, tømrermester i Vester Hæsinge, lavede alt tømrerarbejdet. Han var gift med farmors søster, så det har ikke været for dyrt, og det kunne så laves rimeligt. Farfar sparede op.

Han overtog ejendommen efter Hans Thor i 1917. Han har så brugt 10 år på at spare op. Da der skulle lægges strøm ind i 30'erne, kunne han ikke gøre noget som helst selv. Det var dyrt, så da har han måttet tage et lån. De har sikkert måttet betale for at få luftledninger over, da vi boede 100 m fra vejen. Strømmen må have været der et stykke tid på det tidspunkt, for da Højsgaard brændte i 1925, må der have været strøm. Det var derfor, den kunne bygges oppe ved vejen, fordi de kunne få en brønd med vandpumpe. Ellers blev gårdene lagt der, hvor vandet var.

Farfar var en dygtig landmand og kunne arbejde for 2. Han stod normalt op kl. 4 og arbejdede til kl. 10 om aftenen. Derfor var han så også slidt op, da han var 60 år og døde som 63-årig.

Min far købte gården, men havde forpagtet den forinden. Min farfars bror boede på Højsgaard og vi gravede grus mod, at han fik en brønd i marken med pumpehus.

Toilet og bad kom ikke sammen med det nye stuehus. Som børn blev vi sendt ud med en spand efter vand for at pumpe, og så havde vi 2 brønde: den til stuehuset og den til køerne, fordi den til køerne og grisene kunne godt dufte lidt en gang imellem, formentlig møddingsvand, der gik i den.

Jeg husker med gru i 1959, hvor det var en meget tør sommer. Da har jeg været 6 år. Det var min opgave at sørge for, at det støbte vandkar var fyldt, når køerne kom hjem fra græs og skulle malkes. De havde ikke fået vand hele dagen. Jeg var så lille, at jeg jo røg med pumpestangen op og så ned igen.

Så går brønden tør, og jeg fik så meget skæld ud for, at jeg havde givet køerne så meget vand, og nu var der ikke noget til grisene. Så måtte vi over i marken og have hul på den brønd, der var derovre. Det var med traktor og mæl-

*Herover:
Lindtoftegården set
fra syd som den så
ud i 1925.
Maleri af Marius
Mikkelsen, malet i
Faaborg 1947.*

*Til højre:
Lindtoftegården set
fra nord. 1994*

kejunger bagpå. Sådan kørte man hele sommeren frem og tilbage.

Traktor har min far haft allerede i 1949 – en Farmal Coop. Han hadede heste. Han kunne ikke have med heste at gøre. Min farfar holdt hånden over hestene, så de kom først væk, efter at han var død. I 1953 blev der købt en splinterny Ferguson 31 og et splinternyt Folkevognsrugbrød også, men det var jo alt sammen på lånte penge. Han sparede ikke sammen til noget.

Farfar købte ikke noget uden at han kunne betale, men min far tog alle de chancer, han kunne, og han har bare været heldig hver gang, at det gik. Det var

med veksler, og dengang fik du jo bare fornyet en veksler, når den var udløbet, og min far havde gået og snakket om, at han også skulle have en bedre traktor. Egon Madsen, Højsgaard, kunne låne ham 3000 kr. og så havde han til udbetalingen, og så kunne der jo blive til både plov og harve.

Det kunne han bare arbejde af ved at pløje og harve for ham. Det var smart nok, men han brugte så også sin tid og Ferguson'en var slidt op, da han var færdig med at betale den tilbage.

I 1952 havde min far købt nabohuset, matr. Nr. 2c, som ikke er mere. Muligvis var det meningen, at min farmor og far-

far skulle flytte derved, fordi 2 generationer i samme lille hus er ikke så godt. Men så døde farfar, og det blev lejet ud.

Han købte det af Hanne og Laurits Jensen, som lavede skeer, og jeg har faktisk alt det værktøj, som bare blev i huset dengang. Det var lejet ud indtil 1959. Det var en fiskehandler, som var født på Jordløse Møllevej 43, i Elines hus. Hans hed han. De flyttede derefter derover, hvor Lennart nu bor, Søbo Løkker nr. 24.

Så stod huset tomt og så var der 3 drenge, der stod parat. Så kunne vi endelig få hver vores værelse.

Om vinteren havde vi en mursten lagt på kakkelovnen til at varme op. Murstenen blev pakket ind i en avis, og så havde vi den med under armen og ind under dynen. Der var en kakkelovn, som vi kunne fyre i, hvis vi havde tid, men vi var jo ikke hjemme. Om søndagen forekom det, at vi fyrede i den.

Om søndagen kunne vi vælge at holde fri, men kun såfremt vi havde renset hver vores have til 4H og et stykke roer. Det skulle være rent senest søndag middag. Var det ikke det, var der ingen fisketur eller fornøjelse. Hvis det var, havde vi fri søndag eftermiddag.

Den regel lavede min far, som kom og synede den. Var det ikke godt nok, så

hentede han stubharven, så det sørgede vi jo for var i orden. Så kunne vi finde på at sidde og hygge os i vores fællestue om søndagen. Ja, vi sad og skrev bilnumre op, når der kørte en bil forbi.

Ja, hvorfor gjorde man det? Der fandtes morsomme mennesker, som blev ved med at køre rundt, så det var samme bilnummer, vi fik skrevet. Dengang var morskaben jo på et andet niveau end nu. OT var Faaborg, og når vi kom til Odense med grøntsager i Folkevognsrugbrødet, så blev man jo chikane-ret kørselsmæssigt, for så kom de "møgbønder" ude fra landet. Derfor blev man nødt til at ændre nummerpladerne, så man ikke kunne se, hvor man kom fra. Men vi havde jo alverdens oplevelser.

På Søbo havde de fået mejetærsker – 2 mejetærskere – en 5-fodet selvkørende Claes og så en 6-fods Ava – bugseret – med egen motor. På det tidspunkt havde folk, der blev ansat på gårdene, jo ingen teknisk forstand, så når tærskværket var ved at gå fast, så råbte ham fra traktoren: "Slå det tærskværk fra". "Hvad siger du?" sagde ham på mejetærskeren og så sprang ham på traktoren ned og stoppede motoren på mejetærskeren, og så spurgte ham, der passede sække: "Hvad sagde du? Hvad ville du egentlig?" Det griner vi jo af.

De havde heste samtidig med, at de havde mejetærskere, for man havde ingen tiltro til mekanikken. Jeg kan huske, at de har haft heste og kørt med selvbinder samtidig, for det gik ikke stærkt nok med at høste. Så blev selvbinderen sat ind og godsejer Larsen sad selv på selvbinderen. Man kørte rundt på samme mark med den selvkørende og den bugserede, men den bugserede kunne køre dobbelt så stærkt som den selvkørende, så den kørte så til side, så den bugserede kunne komme forbi.

Det var sække med korn. Jordløse Mølle kom med lastvogn, og så havde de sådan et vippeapparat bagpå, hvor de lagde sækken på, og så røg den op. De blev hentet aldeles med det samme, fordi han skyldte jo penge.

SKOLEGANG I TRUNDERUP

Da jeg så begyndte at gå i skole i Trunderup forskole i 1960, kunne jeg ikke cykle det første år. Enten fordi jeg ikke ville eller ingen cykel havde, så jeg gik. Så kom godsejer Larsen i sin bil og stoppede. "Skal du gå i skole? Hvor langt er der?" "Der er 3,5 km" "Så går du en hel mil om dagen. Nu sætter du dig ind i bilen, så skal jeg køre dig i skole".

Så gik han ind i skoven. Skoven var hans et og alt. Når det så varede for længe, steg jeg ud af bilen og råbte til

ham, at jeg ville komme for sent, hvis ikke vi kørte nu. Så kom han og kørte mig i skole.

Han havde en datter, der hed Jette. Hun gik i skole i Haarby på det tidspunkt, og når jeg så kom gående, stod hun af cyklen og trak. Så snakkede hun med mig, indtil vi nåede Søbo. "Nu skal jeg lige cykle dig hjem". Så satte jeg mig op på bagagebæreren, og jeg kom hjem.

I forskolen gik jeg i 3 år, hvor jeg gik hver dag. I første klasse var vi 6 elever, 2 drenge og 4 piger. Vi samlæste 1. og 2. klasse. Lærerinden hed frk. Larsen. Hun var alle tiders lærer. Hun kunne lære dem, der var bagud at følge med. Hendes pædagogiske evner var helt fantastiske. Hun mobbede ikke nogen, fordi de var tungere.

Jeg husker en episode: I det stråttækte hus, der hører til Søbo, Fodermesterhuset, kaldte vi det, boede der nogen til leje. De havde et tvillingepar, der var et år yngre end mig, og så var der en dreng, der var et år ældre. De drenge stod på lur, da jeg gik hjem fra skolen, og så fik jeg nogle bank og gik hylende hjem og sladrede til min far. Han sagde, at dem kunne jeg da sagtens klare. Bare giv dem nogen på frakken.

Næste dag, hvor de stod på lur igen, så fik de nogen bank. Så skete der jo det,

at deres mor klagede til lærerinden over, at jeg havde tæsket hendes børn. Næste dag i skolen – min far var på forkant med situationen og havde sat lærerinden ind i situationen, så kom lærerinden grinende hen til mig og sagde: “Har du tæsket 3 drenge?”

Næste dag igen, da jeg kom gående hjem, havde moderen afpasset det sådan, at hun vidste, hvornår jeg kom forbi deres hus, og så sagde hun:” Hvad bilder sådan en snothvalp sig ind, der havde tæsket hendes drenge?” Så skal jeg love for, at det vendte på en tallerken. “Skal vi binde dine snørebånd?” De bukkede og skrabede, og der var ikke mere i vejen. Sådan skulle det løses. Frk. Larsen kunne ikke tåle den mor i forvejen, så hun syntes, det var helt i orden.

Der var vist også andre drenge, der havde drillet hendes børn og smidt skolebøgerne i en vandpyt, og midt i en time kom hun og beklagede sig. Frk. Larsen gik ud på gangen og snakkede med hende, og så var vi overladt til os selv. Efter et stykke tid gik jeg ud til hende og sagde, at hun var nødt til at komme, for vi kunne ikke finde ud af de regnestykker. Det har hun siden snakket med min far om, at hun var så glad over, at jeg havde reddet hende.

Jeg husker også en morgen, hvor vi mødte hende helt altereret. Vi skulle

komme ind i hendes stue op ad trappen. Jeg tænkte, hvad i alverden vi havde lavet. Lynet, mener man, var slået ned i skorstenen og murstenene lå spredt ud over loftet, fuldstændig raseret, 2 m fra det værelse, hvor hun havde ligget og sovet. Det var noget af en oplevelse. Hun var tydeligvis i chok, men der var ikke gået ild i noget.

Vinteren 1962 – måske – var utrolig streng, og der var ingen vand. Hun fik leveret vand i mælkejunger, hvorfra ved jeg ikke. Vi 2 drenge blev så beordret til at bære spandene ind. Vi fik en daler en gang imellem. Så blev der boret lige uden for huset året efter. Der var ikke noget vand i 3 måneder, fordi der ikke kom overfladevand pga. frost.

Hun var en frøken på 40-45 år måske! Hun fik kørekort og så købte hun en splinterny Ford Anglia – den med skrå bagrude. Jeg ved ikke, om det var noget skidt, men hun kunne i hvert fald ikke få den til at køre. Mekanikeren kom og hentede bilen temmelig tit.

SKOLEGANG I JORDLØSE

Så kom jeg i 4. klasse i Jordløse skole. Vi blev sendt lidt rundt, hvor de manglede børn. Så min ældste storebror har gået i Jordløse forskole. Den næste og jeg har gået i Trunderup forskole og min lille-

*Modstående side:
Jordløse Skole.
6. klasse 1965/66*

*Forrest fra venstre:
1. Bente Madsen
2. Lykke Poulsen
3. Inga Hansen
4. Anne Lindegaard
5. Lisbeth Keller
6. Jytte Møller
7. Karen Margrethe Thomsen
8. Kirsten Thorlund
9. Karen Lehmann
10. Sonja Olsen
11. Lis Magnussen*

*I midten fra venstre:
1. Vagn Nielsen
2. Hans Peder Nielsen
3. Poul Erik Rasmussen
4. Chr. Jensen
5. Finn Hansen
6. Lærer fru Jensen
7. Hanne Volder
8. Karen Margrethe Jensen
9. Dorte Madsen
10. Ukendt.*

*Bagerst fra venstre:
1. Svend Åge Nielsen
2. Arvid Hermansen
3. Per Jensen
4. Thorleif Hansen*

søster har gået i Jordløse forskole, fordi på det tidspunkt var den blevet nedlagt i Trunderup. Det har været i 1966.

Vi blev sat sammen med dem fra forskolen i Jordløse. Det var egentlig fint. Jeg tror det havde været værre, hvis der havde gået nogen der i forvejen. Vi kom alle sammen udefra. Det var faktisk helt godt. Det var værre med de klasser, som var over os og som chikanerede mindre klasser. De mindre skulle jo indordne sig.

Det var dejligt, da vi først nåede til 7. klasse, så var der ingen, der kunne tæve os. Så var vi de største. Arne Bytoft, som var førstelærer, havde have der, hvor der nu er legeplads. Her var der en hæk, og så boede han der, hvor Lokalhistorisk Arkiv holder til nu.

Fru Jensen boede ovenpå. Hun kom senere til den rødstensejendom over for Ruth Holm på Landevejen. Hr. Jensen kørte taxa. Fru Jensen havde vi som klasselærer, og hun havde frygtelige

problemer med sit helbred. Noget gigt, eller hvad det var, og hun var indlagt en meget stor del af tiden. Hun brugte lang tid med at gå fra klassen og over til lærerværelset.

SKOLEGANG I HAARBY

I realklassen gik jeg i Haarby sammen med 2-3 andre fra Jordløse. Fransk var et tilvalgsfag. Man kunne vælge enten latin eller fransk, og jeg valgte så fransk. Den første time gik døren op. Bang! "Hvis der er nogen her, der har under 8 i dansk, tysk eller engelsk bedes de rejse sig og forlade lokalet med det samme, for de har ikke en chance." Der var ikke nogen, der sagde noget. "Nå, det er der åbenbart ikke, siden I bliver siddende. Så går vi i gang." Så blev der terpet franske verber.

Man bruger det jo ikke, men lidt kan man vel huske. Engelsk bruger jeg, når jeg arbejder sammen med masser af folk, som vi kun kan snakke med på engelsk.

ARBEJDSLIV

Min far var syg, så vi børn kørte jo nærmest butikken. Mens jeg gik i Jordløse skole, kom Bytoft og hentede mig, for der var blevet ringet, at jeg skulle se at komme hjem og hjælpe til. Vores gode nabo, hr. Olsen, var kommet for at

hjælpe som altid, men han vidste jo ikke hvad der skulle leveres på GASA. Han var altid flink.

Vi havde hjulpet ham, da han blev kørt ned på motorcykel, så han var altid parat. Så fik vi kørt det ud, der skulle leveres og så kom han og hjalp med at snitte hvidkål, og hans kone hjalp til med at køre korn.

Vi var 2 brødre, der tophøstede roerne og fik dem slædet op og så kom den 3. bror hjem, når han var færdig. Han var i gartnerlære i Vester Hæsing. I gartneriet skulle de trille jord ind og trille jord ud igen, så han var godt trætt, når han kom hjem.

Dengang var der jo ikke noget med at koge jord eller spagnum eller sådan noget, så da skulle de jo skifte jorden. Han var godt gal over, at man misbrugte en lærling til det. Han skulle jo lære noget. Det var arbejdsmandsarbejde, og han var kun 16 år.

Det eneste saliggørende var, "hvad tid får I fri for skole?" og "kan I nu skynde jer hjem, for der skal f.eks. hakkes roer", men vi oplevede det jo også, som at vi blev værdsat. Vi fik jo både ansvar og var værdsat.

De vi gik i skole med var også fra gårde, og de skulle også hjem til arbejde de fleste af dem. Familien var en enhed, og vi hjalp hinanden. Da vi ikke havde

*Thorleifs far
Hans Peter Hansen
1941.*

*Thorleifs mor
Karen Hansen
1945.*

set andet, er det jo sådan, det er. Jeg har en fætter, som stadigvæk kommer og besøger mig. Han elskede at komme hjem til os.

FRITIDEN

Fritiden var stadig søndag eftermiddag, hvor vi kunne tage på fisketur, når haven var godkendt. Så kunne vi tage på fisketur enten på Søbo Sø eller ude i "posen" – halvvejs i Vester Hæslinge – en mose, der hedder "posen". Den ligger ud af Tørvegyden. Alle gårde havde hver sin parcel, hvor de gravede tørv. Jeg har stadigvæk en parcel derude.

Søbo sø: Her fangede vi fladfisk og ål. Det var kun mine brødre og jeg, der havde lov til at komme der, fordi min storebror Jørgen gik med aviser, og han kom ned til skovfogeden, som boede, hvor vi kørte ned til Søgården. Det er to-talt væk.

Det var et stråtækt hus, ingen elektricitet eller noget som helst. Aftalen var, at vi måtte komme søndag eftermiddag for at fiske. Han ville ikke have nogen andre, så vi skulle tie stille. Det viste sig så, at der var flere forskellige, der kom og fiskede der. Alle havde besked på at tie, så det ikke rygtedes for langt.

Når konen skulle have vand til husholdningen, så gik hun ned til søen. Der var ingen brønd. Det var betingelserne

dengang. De kunne tåle det. Skovfogeden blev temmelig gammel.

Biograf kom vi ikke i, før vi selv begyndte at gå i Haarby skole. Så var vi blevet så store, at vi tog vores friheder selv, og så var der også noget, der hed piger. Det var pigerne fra parallelklassen, der var mest interessante.

De største fester blev holdt på Skolevej. Det var jo om aftenen og om lørdagen, og da var vi jo blevet så gamle, at når vi havde hjulpet til, og det hele var passet, var det i orden. Eller også kørte vi bare, sådan var det.

LOMMEPENGE

Penge havde vi ikke meget af, da vi var mindre. Lomme penge fik vi ikke, jo måske lidt, men ikke så vi kunne gå i biografen. Ikke før vi kom i Haarby skole. Vi begyndte jo at tjene vores egne penge ved siden af, f.eks. ved at plukke jordbær og sådan noget.

Min bror gik med aviser. Kunderne betalte 25 øre pr. leveret avis. Det stod de med kontant. Han var ikke lønnet. Aviserne blev hentet på Jordløse Station, hvor de var kommet med rutebil og så lå de på bænken i de forskellige stakke.

Folk bestemte selv, hvor meget de ville betale for avisen, men de kunne jo

blive så nærige, at de ingen avis fik. Inden for rimelighedens grænser, men 25 øre har nok været taksten pr. avis, hvor de stod og betalte kontant, når avisen kom, eller de lå i en skål, når man kom med den. Det var avisbuddets løn, herudover skulle avisen betales. Der har sandsynligvis været abonnement. 25 øre har været mange penge dengang pr. avis.

Jeg husker jo også, hvis vi går tilbage til barndommen, Axel og Margrethe, som boede Jordløse Møllevvej 49. Den ejendom, der ligger ovre i min mark. De købte jo mælk, når vi havde malket. Så fik de måske 2 liter i en lille mælkespand, men det gad de jo egentlig ikke selv hente, så jeg fik så tjansen med at hente mælkespanden og bringe den. Så lå der penge nede i spanden, penge for mælken og penge til mig for at levere mælken tilbage til dem. Det var fint. Og "du skal også nok få noget ekstra når sommeren er ovre" sagde hun.

Ja, ja, det er godt med dig, men det havde hun ikke glemt, så der fik jeg et par nye bukser. Jeg havde måske fået 5 øre pr. gang.

De var også de første på egnen, der fik fjernsyn, i 1956 eller 1957. De havde sagt, at når vi får fjernsyn, så skal I jo komme over og se fjernsyn. Så var det

min kvikke bror sagde," hvordan kan vi se, om I har fået fjernsyn". Så stod hun lidt. "Jo det kan I jo når der kommer antenne på taget". Jamen så kommer vi. Og hun var faktisk flink til at invitere, når der var børneudsendelser, såsom Cirkus Buster.

Så kan jeg huske Flygtningehjælpen i 1956. Det har været Ungarnshjælpen, hvor de hældte penge i mælkejunger. Min far og mor var også inviteret over til dem, for at se det, og vi børn var med også, og så på et tidspunkt skulle børnene gå hjem og gå i seng. Det passede altså ikke min bror, så vi stillede os uden for vinduet og så fjernsyn alligevel, men det opdagede de, og så var vi jo nødt til at gå hjem. Det var helt vildt.

BEKLÆDNING

Med hensyn til hvordan vi gik klædt, kan jeg fortælle, at dyrlægen dengang ikke sendte regning ud med posten, men i stedet kom hans kone kørende rundt med den.

Engang kom hun kørende, og jeg stod og skulle læsse roerne fra en 2-hjulet vogn, når de skulle ind i roehuset. Far havde lavet et hul i det ene hjørne, og så kunne jeg stå med en spidsgreb og stikke 2 eller 3 roer ind.

Så stod jeg så der og læssede roer af og hun kom ind i laden og ser jeg står

der. "Dav" siger hun. "Skal du stå der og læsse roer?" Jeg kunne ikke forstå hvad hun mente, for det var jo ganske naturligt. Hun var helt forarget.

Hun havde så 3 drenge, som lige var lidt ældre end vi 3 drenge var. Næste gang hun kom, havde hun en sæk tøj med. Det var jo ikke det billigste tøj.

Vi var ligeglade med, at der var nogen, der havde gået i det. Så i vores barndom var vi forsynet med tøj fra dyrlægen, men til konfirmationen var det jo i jakkesæt med hvid skjorte og sort slips.

Thorleif fortæller om Søbo Løkker til arkivets medlemmer. 2017.

SOLDATERTID

Så kom jeg ud af skolen i 1970, og far var jo stadigvæk syg, så hjalp vi jo lidt til, og så blev jeg soldat. Jeg var så væk i 9 måneder her i Danmark. Jeg var ved civilforsvaret, hvilket jeg selv havde valgt. Det var jo på det tidspunkt meget umoderne at være almindelig soldat. Man havde 3 muligheder: almindelig soldat, civilforsvaret eller militærnægter.

Civilforsvaret var for at redde mennesker i stedet for at slå dem ihjel. Det var sådan set en Falck-redderuddannelse. Jeg var i Middelfart. Året før havde de været på Sandholt Slot, og da de røg ud derfra, kom de til det gamle sygehus i Middelfart. Vi havde 2 lyskryds lige uden for kasernen og togstationen på den anden side, så de første 3 nætter sov vi ikke, for vi var vant til, at der skulle være stille, men efter den tid så kunne vi godt sove. Så kunne vi ikke sove, når vi var hjemme. Der var der alt for stille.

ØREBJERGGAARD

I 1966 købte far Ørebjerggaard på Jordløse Møllevvej. Stuehuset var meget større, der var centralvarme, og der var værelser til os ovenpå, så vi rykkede lige alt, hvad vi havde, derop. Så stod Søbo Løkker tomt.

Efter jeg fandt Grethe flyttede vi ind

igen i Søbo Løkker, tilbage til mit barndomshjem og mine forældre blev boende, indtil de døde. Min far døde i 1988 og min mor i 1989. Min bror boede på Højsgaard, og han blev kørt ihjel i en trafikulykke i 1990.

Siden jeg var 24, har jeg stort set drevet det selv.

Min far var en af de første, der blev opereret for en by-pass operation. Den tog 8 eller 10 timer dengang. Nu klarer de det jo på en helt anden måde. Det fik han det faktisk noget bedre af, men de skærer jo brystet op og flækker det fuldstændig og sætter det sammen med ståltråd igen. Så bare far skulle taget ledet af til køerne, kunne han mærke, at det knagede i ståltråden, fordi sådan et brystben gror ikke sådan lige sammen.

Vi har stadig et par køer tilbage, men grisene er væk. Der er 7 dyr tilbage. Malkekøerne var på Ørebjerggaard, da jeg overtog det som dødsbo i 1988.

Dengang var der 25 malkekøer, og så var alt ungvæget nede, hvor jeg bor. Vi havde næsten 80 dyr i det hele, altså kreaturer. Bygningerne var jo noget gammelt skidt, så det var ikke til at have med at gøre. Økonomien var god nok, men alle de miljøkrav indhentede os. F.eks. har vi egen brønd på Ørebjerg-

gaard, og så krævede man jo, at der skulle tages prøver af vandet, og jeg fik at vide, at jeg gerne måtte give køerne vandet, men jeg måtte ikke vaske malkekemaskinen i det. Dvs vi skulle lægge vandværksvand ind, og vi skulle lave møddingsplads, samt at bygningerne var noget gammel skidt.

Derfor valgte jeg i 1994 at forpagte mælkekvoten ud sammen med det jord, som jeg stadigvæk har bortforpagtet. Det, der ligger bag Højsgaard.

Mælkekvoten blev forpagtet ud til Frede Iversen i Trunderup, og den blev så opkøbt af Peter Nygaard.

BIRTH GRUBBE

*Ørebjerggaard 1953.
Sylvest Jensen luftfoto.*

AMERIKA TUR-RETUR

I perioden 1865 til 1914 udvandrede cirka 300.000 danskere til USA. En af dem der rejste, var Napoleon Rasmussen fra Brobyværk. Han var 20 år, da han i 1909 rejste til USA.

Men tilbage til begyndelsen. Napoleon blev født i 1889. Hans mor Marie Kirstine Larsen var en datter fra Ærtebjerggaard i Jordløse og hans far Rasmus Rasmussen var dengang Møllersvend på Brobyværk Mølle.

På det tidspunkt var møllen stadig ejet af Brobygård, og det var Napoleon Møller, der var fæster af møllen og angiveligt ham vores Napoleon blev opkaldt efter.

veligt ham vores Napoleon blev opkaldt efter.

Familien talte desuden sønnen Laurits, der var født i 1884.

Da den gamle møller døde i 1885 blev Rasmus bestyrer på møllen, mens enken blev siddende på fæstet under Brobygård, dette bliver først ophævet i 1919.

Nå men i 1909 rejste Napoleon Rasmussen til USA. Ifølge Det Danske Udvaldrerarkiv var hans bestemmelsessted angivet til Battle Creek – en mindre by beliggende 1100 km vest for New York.

Det vides ikke om han kom dertil, men han havnede på et tidspunkt lidt længere vestpå – i byen Racine, beliggende mellem Chicago og Milwaukee.

Her traf han Emma Simonsen.

EMMA OG NAPOLEON

Emma var født i USA af danske forældre, hendes mor Caroline Holding stammede fra Spanget ved Brahetrolleborg og hendes far Carl Simonsen var født i Brobyværk. Napoleon har antagelig på forhånd haft kendskab til familien, idet

*Herunder:
Postkort med
SS C. F. Tietgen.
Passagerdamperen
sejlede mellem København og New York 1906-1913.*

Carls far Anders Simonsen var forlover ved Napoleons forældres bryllup.

Selv om Emma er født i USA skriver hun på dansk, hvilket fremgår af teksterne på efterladte fotografier.

Emma og Napoleon blev gift i maj 1913 i Racine, og senere på året rejste de på besøg i Danmark. Det vides ikke, hvor længe de var i Danmark, men de rejste i hvert fald tilbage til Racine i slutningen af august 1913, hvilket fremgår af passagerlisterne fra SS C.F. Tietgen.

SS C. F. TIETGEN

Skibet blev anskaffet i 1906 af DFDS og sejlede på ruten København–New York til og med 1913. Det var bygget i 1897 og blev ved overtagelsen omdøbt til C. F. Tietgen efter DFDS's stifter. Skibet havde plads til 191 passagerer på første klasse, 90 på anden og 610 på tredje.*

Skibet var udstyret efter tidens standard med bl.a. elektrisk lys, bibliotek og et fast musikkorps. Rejsen tog 12 dage og gik via Kristiania (Oslo) og Kristiansand i Norge.

Prisen for en billet på 3. klasse var i 1912 på 155 kr. for turen fra København til New York – den anden vej var det betydeligt billigere omkring 40 kr.**

Tilbage i USA får Emma og Napoleon 3 sønner. Roy der bliver født i 1914 og

Millard født i 1916. Roy dør i 1917, og i 1920 får de deres 3. søn Roy William.

I folketællinger fra USA angives Napoleon at være cementarbejder ligesom

* <http://www.liners.dk>.
**Skandinavien-Amerika Linien. DFDS' passager- og fragtfart på Amerika. Udgivet 2001.

Modstående side:
Brudeparret Emma og Napoleon Rasmussen 1913.

Til højre:
Millard og Roy William 1920.

Til højre:
Søbo Løkker 18 set fra nord. Ca. 1988.

svigerfaderen. I 1921 bliver han Amerikansk Statsborger, men så bliver Emma syg og dør i 1928. Herefter beslutter Napoleon at rejse tilbage til Danmark med de to sønner.

SØBO LØKKER 18

Efter et par år i Danmark gifter Napoleon sig med Anna Kathrine Andersen og de bosætter sig i Vester Hæsing. I 1934 laver han et mageskifte med Kristoffer Aksglæde og familien flytter herefter til Søbo Løkker 18.

Søbo matr. 1u var sammen med de omkringliggende parceller noget af det sidste jord, der blev frasolgt Søbo Gods. Det skete i 1850'erne og Matr. 1u var på det tidspunkt et jordstykke med et areal på 12 tdl.

Da Napoleon overtager ejendommen er der tilkøbt så meget jord, at der er ialt ca. 24 tdl. + en parcel i "Posen". Med til ejendommen hører desuden kampestensladen, der ligger ved Søbo Løkker 22 og tidligere har hørt til den ejendom. Det skulle mange år senere give anledning til en overraskelse for ejerne af begge ejendomme. Læs mere herom på side 40.

I 1934 består ejendommen af 3 længer bindingsværk med stråtag. De gamle udbygninger bliver revet ned, og kampestensladen bliver "flyttet" d.v.s. stenene bliver flyttet på en trillebør og brugt til 2 nye udbygninger ved siden af det gamle stuehus.

ANNA OG NAPOLEON

Sammen med Anna får Napoleon 6 børn. Han taler aldrig med dem om sin tid i USA, men en anden ting ligger ham på sinde: Han beder sine børn om aldrig at navngive deres børn Napoleon.

Han får sit danske statsborgerskab tilbage i 1942, og Anna og han bliver boende i Søbo Løkker resten af livet. Anna dør i 1955.

Den ældste søn Rasmus overtager bedriften i 1962, og Napoleon kommer på aftægt, men kort tid efter er han udsat for en arbejdsulykke og brækker ryggen. Han dør kort tid efter.

Rasmus driver ejendommen resten af livet, han forbliver ugift.

Nu er han også væk og ejendommen overtaget af et selskab, der har tilplantet jorden med juletræer og lader de gamle bygningerne stå og forfalde.

Øverst:
Napoleon og Anna Rasmussen.

Nederst:
Søbo Løkker 5.

MILLARD OG ROY

Søbo Løkker 5 består af matriklerne Trunderup 3c og 4g, ialt 4 tdl. Det kan man ikke leve af i dag, og det kunne man heller ikke i 1870, hvor ejeren af Trunderupgård sælger jorden med en klausul om, at den skal bebygges i løbet af 2 år.

De to drenge Millard og Roy køber i fællesskab ejendommen i 1948. Ligesom deres far taler de heller ikke om deres tid i USA.

Millard har sukkersyge, han er ugift og dør allerede i 1951.

Roy har i mellemtiden giftet sig med Agnete Marie Rasmussen, og sammen får de 4 børn. Senere flytter også Maries forældre ind i det lille hus.

Roy arbejder først som daglejer på forskellige store gårde, og senere bliver han ansat på Vaskemaskinefabrikken Ken i Brobyværk. Her er han til sin død i 1970.

Marie – kaldet Musse sælger ejendommen i 1988 og flytter til en mindre bolig i Jordløse. Hun dør 94 år gammel.

ULLA NYBORG

Herunder:
Roy på høstarbejde på Langedilgård.
Her ses han i midten på Caterpillar'en.
Hans søster Ingrid rider på den venstre hest.

GRUNDSPEKULATION

Det var en søndag i høstens tid. Først på eftermiddagen. Året var 1988.

“Jeg går lige over til Rasmus og siger det, du ved nok”, sagde jeg til Dorte.

Rasmus kørte på den nærmeste mark og rev sammen. Vi talte om det, jeg var kommet for, og jeg belavede mig på at gå hjem igen.

Så siger Rasmus: “Du Bent, Jeg ejer et stykke af din jord. Du ved, der hvor I har bygget ud med badeværelse og bryggers, ja og der hvor jeres fyrrum ligger. Jeg betaler da ejendomsskat af det. Det er jeg kommet på, fordi jeg kom til at sidde og rode i mine papirer.

Fru Bytoft ringede og spurgte mig, om jeg kunne se noget om de parceller, min ejendom var stykket sammen af. Det kunne jeg jo nok, og der så jeg, at jeg stadig betaler skat af et stykke, der hedder 1af. Det ligger lige ved jeres gavl, altså der hvor I har forlænget jeres hus

Jeg kan godt huske, da jeg var dreng, sagde min far, at når hans stenlade, der lå derovre, var revet ned og stenene kørt væk, måtte vi ikke gå derover og lege mere, for så var grunden ikke mere fars. Og ham derovre var en sur stodder. De

havde altså lavet en slags mageskifte. Det blev ikke skrevet”.

Rasmus syntes godt nok, det var noget kedeligt noget at skulle sige. På den anden side var det jo ikke så godt, når det bytte, der var lavet, aldrig var blevet hverken skrevet eller tinglyst. Så længe det blev mellem os to, gik det jo sagtens, men faldt en af os væk eller ville handle, kunne der hurtigt blive en masse besvær ud af det.

Der var tale om et parcel 1af af Søbo Hgd., Jordløse. Det var på små 300 kvm. og lå faktisk midt på vores grund, men altså klinet op ad vores husgavl. I 1981-82 havde vi bygget lidt ud og lidt sammen. Det var foregået netop på parcel 1af af Søbo Hgd., Jordløse.

“Nu kan jeg gå derover og bade, og jeg kan forbyde jer at få vand i hovedet der”, konstaterede Rasmus tørt.

Vi var dog uden nogen diskussion enige om, at vi ejede, hvad vi ejede. Imidlertid måtte tingene selvfølgelig ordnes. Da Rasmus mente, at jeg nok var den, der måtte være mest interesseret i at få ejerforholdene korrekt bogført, og da jeg også nok var den, der var

mest vant til det der papirnusseri, blev det altså mig, der måtte ud af røret.

Allerede om mandagen ringede jeg til landinspektøren i Assens og satte ham ind i sagen. Han spurgte mig grundigt ud om beliggenheden af ejendommene. Han spurgte mig også, om der var landbrugspligt på vores grund. Det var der ikke. Om der var på Rasmus’. Det var der vist nok. Troede jeg da.

Ja, det var der vel nok, når der var det på alt det andet, Rasmus havde. Officielt var der jo ingen der vidste, at Rasmus ikke drev de 300 kvm. 1af Søbo Hgd., Jordløse.

Landinspektøren blev tavs meget længe. Jeg var ved at tro, han var gået.

*Herunder:
Søbo Løkker 22 med
stenladen der til-
hørte Søbo Løkker
18, og senere blev
“flyttet” derover.
I marken Marie og
Martin Pedersens
børn, Edith, Anna
og Karl.
Ca. 1923*

Men så sagde han: “Det kommer til at tage lang tid det her, og det kommer da også til at koste nogle penge. Det skal igennem hele den landbrugsmi- nisterielle mølle. Du ejer et lille stykke jord med landbrugspligt midt i et stort stykke uden.

Han mente dog ikke, jeg kunne risikere at få bøde for denne udåd. Jeg foreholdt ham, at ejendommen efter omtalte mageskifte

- havde været handlet i 1960
- havde været handlet i 1964
- havde været handlet i 1965
- i 1969 var omfattet af et omfattende drænings-projekt gennemført af Haarby kommune/Hedeselskabet i

h.t. kendelse afsagt af landvæsensnævnet.

- i 1974 blev lettere ombygget efter godkendelse af Haarby kommune
- i 1981-82 blev om-og udbygget efter godkendelse af Haarby kommune uden at nogen advokat, nogen myndighed, nogen ekspert eller noget pengeinstitut havde været opmærksom på den "fremmede" lille parcel, der lå midt i vores.

Jeg indrømmede åbent, at jeg på matrikelkortet nok havde set en parcel med navnet Rasmus Rasmussen påført og overstreget. Det havde jeg, uden at foranstalte yderligere, taget for en tilkendegivelse af, at den lille var blevet slugt af den store.

Han foregav at lytte interesseret, men kunne blot konstatere, at min interessante fremstilling ville lade landbrugsministeren kold. 1af Søbo Hgd., Jordløse skulle overgå fra at være landbrugsjord til at være almindelig parcel omfattet af 1ah Søbo Hgd., Jordløse.

Han gik i gang, endda uden at skulle have noget depositum. Det var altså i august 1988, og det drejede sig om en landbrugspligtig mark på 300 kvm. Den 9. november 1989 kunne Rasmus Rasmussen ved en underskrevet hævdsanerkendelseserklæring give til

kende, at "Bent Olsen og forgængere i hævdstid har brugt og besiddet nævnte matrikelnr. og ifølge den vundne hævdstid i enhver henseende er at betragte som rette ejere af matrikelnr. 1af Søbo Hgd., Jordløse. af areal 230 kvm. heraf vej 100 kvm." Tinglyst med stempelmærke af værdi 550 kr.

Så gik det over hals og hoved. Den 11. januar 1990 kunne kort-og matrikelstyrelsen fremsende approbationskrivelse, hvorefter matrikelnumrene 1af og 1ah Søbo Hgd., Jordløse var sammenlagte uden landbrugspligt. Så den dramatiske august-søndag i 1988 endte lykkeligt i det tidlige forår 1990 (sidste post om sagen modtog vi endda på min fødselsdag) til en pris af 5.091 kr.

Efterfølgende kan man spørge sig selv om, hvor mange større eller mindre stykker jord af den ene eller anden type, der har skiftet ejer, uden at det er "reglementeret" bogført og tinglyst. Hvor mange venter der skjulte overraskelser. Også på vores egn har vi da hørt om, hvor svært det kan være at fastslå, hvem der retmæssigt registreret ejer hvad. Ingen er vel i tvivl om, hvem der har brugsretten, kan den så også gøres juridisk gældende. Det er jo ikke alle der, som Rasmus Rasmussen i Søbo Løkker, uden videre udsteder en hævdsanerkendelseserklæring.

Rasmus Rasmussen (1931-19) ejer af Søbo Løkker 18. Foto 1962.

Bent Olsen (1929-2008). Artiklens forfatter. Foto ca. 1980.

Man kan da også ærgre sig over ikke at have været minutiøst detaljeret i gennemgangen af matrikelkort m.v., men blot sat sin lid til velbetalte eksperter, der sætter deres lid til, at man ikke orker at skulle gennem måske årelange processer. Ingen kan umiddelbart se at have noget ansvar.

Jævnlig mødes jeg med ham, vi købte vores dejlige hus af. Han vidste lige så lidt som vi, om 1af Søbo Hgd., Jordløse. Når jeg i spøg foreholder ham, at jeg har 5.000 kr. til gode, svarer han i samme tone, at han lige fra første gang, han så mig, har været klar over, at jeg er

en overfladisk person, der ikke engang formår at få tag i en sag, før end den er forældet.

Rasmus kom jo til at betale ejendomsskat for jord, han ikke havde rådighed over. Store beløb var der ikke tale om, men gennem årene med renter og renters rente alligevel nok til, at de kunne finansiere en nydelig kurv med lifligt og klukkende indhold.

Egentlig var det jo Jordløse-Trunderup lokalhistoriske Forening, der har været ophavsmand til at sagen så dagens lys. Og det var jo godt. Den kunne have generet slem i en mere presset situation.

BENT OLSEN MARTS 1993

Tilføjelse

Efter udgivelsen af Årsskrift 2022 har vi fået yderligere oplysninger om omslagsbilledet. Brudeparret Helia Tuominen og Martin Kleiner, foran nuværende Landevejen 75. Bagerst til højre familien Sandberg/Jensen. Til venstre for bruden sidder Maren Andersen og til venstre for hende Jens Karl og Martine Mariane Kristensen med døtrene Ellen og Ingrid. De boede i Båring, hvor han var snedkermester. Martine var søster til Martin Kleiner og født i Jordløse. Ingrid (yderst) blev senere gift med Jens Bæk og boede resten af livet i Jordløse. Foto fra 1923.

Omslagsfoto:

*Marinus Pedersen i værkstedet ca. 1970.
Han solgte sine skeer til Niels Lehrmann
– Lars Skovs efterfølger.
Læs om Lars Skov side 9–15.*

Jordløse-Trunderup lokalhistoriske Arkiv

Landsbyens Hus
Jordløse Møllevej 14
email: jtarkiv@gmail.com
www.jordlosetrunderuparkiv.dk
Arkivet er åbent torsdag kl. 10–12
og sidste onsdag i måneden
kl. 19.00–21.00.
Lukket i skolernes ferier.
Desuden åbnes efter aftale.

Bestyrelsen 2022

Ulla Nyborg, formand, arkivleder,
2372 0323

Bente Bøge, kasserer
6168 6473

Preben Danielsen, sekretær
3029 0928

Ida Grønberg,
2729 1770

Rikke Schultz
6183 2169

Birthe Grubbe
2393 7970

Peder Nielsen
2894 4889

**Pris i løssalg 25 kr.
ISSN 2794-4379**

